

Veřejné bankovní právo – přednáška 26. 10. 2016

Finanční právo III

Vztah k finančnímu právu

- VBP (veřejné bankovní právo) spadá do nefiskální části FP
- dvě dílčí oblasti
 - regulace obchodních bank
 - dohled nad bankami
- VBP se nezabývá soukromoprávními vztahy (jako např. úvěrová smlouva, smlouva o zřízení bankovního účtu, atd.)

Regulace obchodních bank

- Základní oblasti regulace:
 - podmínky pro výkon bankovních služeb
 - obezřetnostní požadavky
 - pojištění vkladů
 - řešení problémů bank

Základní požadavky

- Zákon o bankách
 - základní kapitál min. 500 mil. Kč
 - požadavky na odbornost
 - licenci uděluje ČNB (bez licence nelze přijímat vklady od veřejnosti)
 - jednotná licence v EU

Obezřetnostní požadavky

- Vybrané (základní) požadavky
 - požadavky kapitálové přiměřenosti
 - kapitálové rezervy
 - požadavky na „leverage“ (páku)
 - požadavky likvidity

Pojištění pohledávek z vkladů I

- Co je to „pojištění vkladů“?
- Proč existuje tento institut?
- Do jaké výše jsou pojištěny vklady u bank?
- Na koho se pojištění vztahuje?
- Kdo „pojišťuje“?

Pojištění pohledávek z vkladů II

- § 41a – 41s zákona o bankách
- směrnice 2014/49/EU o systémech pojištění vkladů
- Fond pojištění vkladů je vnitřní jednotkou Garančního systému finančního trhu
- FPV dříve existoval jako samostatný subjekt

Pojištění pohledávek z vkladů III

- Obecně se vztahuje na běžné, spořicí, resp. termínované účty FO a PO v ČR
- Nevztahuje se na vklady jiných bank
- Náhrada vkladů se poskytuje do 100 % jejich výše.
- Maximální výše náhrady je ekvivalent částky 100 000 EUR na jednoho klienta v jedné bance
- Náhrada se vyplácí v měně státu, v němž se nachází daný účet.

Bankovní právo ČR – garanční systém finančního trhu

Tabulka č. 2 | Vývoj změny limitu pojištění pohledávek z vkladů a spoluúčasti oprávněných osob

Novela zákona o bankách	Účinnost od	Rozsah vyplácené náhrady v poměru k vkladu	Maximální limit v Kč	Maximální limit v eurech
156/1994 Sb.	29. července 1994	80%	100 000	
16/1998 Sb.	6. února 1998	80%	300 000	
165/1998 Sb.	1. září 1998	90%	400 000	
319/2001 Sb.	7. září 2001	90%		25 000
433/2008 Sb.	15. prosince 2008	100%		50 000
156/2010 Sb.	31. prosince 2010	100%		100 000

Pozn: Od září 2001 je limit stanoven v eurech.

Bankovní právo ČR – pojištění vkladů

Tabulka č. 1 | Náhrady vyplacené z Fondu pojištění vkladů do 31. prosince 2014

(v mil. Kč)

Pojištěná instituce	Vyplacená náhrada vkladu	Datum zahájení výplaty náhrad
Česká banka, a. s.*	948,61	11. 12. 1995
AB banka, a. s.	0,03	31. 1. 1996
První slezská banka, a. s.	217,48	15. 5. 1996
Podnikatelská banka, a. s.	1 073,54	17. 6. 1996
Realitbanka, a. s.	23,97	24. 7. 1996
Velkomoravská banka, a. s.	1 006,09	29. 7. 1996
Kreditní banka Plzeň, a. s.	580,30	23. 9. 1996
Pragobanka, a. s.**	414,13	1. 12. 1998
Universal banka, a. s.**	2 299,75	17. 5. 1999
Moravia banka, a. s.**	6 394,69	11. 10. 1999
Union banka, a. s.	12 366,79	17. 5. 2003
Plzeňská banka, a. s.	135,70	7. 6. 2003
Vojenská družstevní záložna	68,34	30. 5. 2011
UNIBON, spořitelní a úvěrní družstvo	1 805,86	23. 7. 2012
Úvěrní družstvo PDW, Praha	15,06	11. 3. 2013
Metropolitní spořitelní družstvo	11 984,07	27. 1. 2014
WPB Capital, spořitelní družstvo	2 536,32	14. 10. 2014
CELKEM	41 870,73	

* výplata dodatečných náhrad byla zahájena 8. 6. 1998

** výplata dodatečných náhrad byla zahájena 4. 1. 2002

Zdroj: GSFT

Aktualita: problémy ERB bank

ČNB oznamuje, že ERB bank není schopna dostát svým závazkům

- 11. 10. 2016

Česká národní banka zveřejňuje rozhodný den, kdy Garanční systém finančního trhu obdržel písemné oznámení České národní banky o neschopnosti ERB bank dostát za zákonných a smluvních podmínek svým závazkům vůči oprávněným osobám. Tímto rozhodným dnem je 11. říjen 2016.

Česká národní banka tak činí v souladu s § 41d odst. 1 a) zákona č. 21/1992 Sb., o bankách v platném znění. Do pravomocného ukončení správního řízení s ERB bank není Česká národní banka oprávněna sdělovat jakékoli další informace.

- Pro více informací: <https://www.garancnisystem.cz>
- zdroj: ČNB

Bankovní právo ČR – úpadek finančních institucí

- zvláštní režim v rámci insolvenčního zákona
- odebrání licence ČNB

- zák. č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon § 367 – 388
- směrnice 2001/24/ES, o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí

Bankovní právo ČR – „krize“ finančních institucí I

- V rámci Garančního systému je zřízen fond pro řešení krize (FŘK)
- Slouží k shromažďování finančních prostředků, které mohou být použity v případě ohrožení stability některé z finančních institucí, tak aby nebylo nutné ukončit její existenci a zahájit výplatu náhrad vkladů jejím klientům.
- Prostředky tohoto fondu neslouží k přímým výplatám náhrad vkladů.

Bankovní právo ČR – „krize“ finančních institucí II

- Výše příspěvků není zákonem explicitně stanovena, po projednání s Garančním systémem ji určuje Česká národní banka
- Cílový objem majetku v příspěvkovém fondu má představovat 1 % z celkového objemu krytých pohledávek z vkladů, a to do 31. 12. 2024
- Příspěvek pro rok 2016 stanovila ČNB ve výši 2 959 mil. Kč. Fond má do 31.12. 2024 nashromáždit částku ve výši přibližně 25 miliard Kč

Česká národní banka

- 1) určování měnové politiky
- 2) dohled nad finančním trhem

- zák. č. 6/1993 Sb., o ČNB, § 2

„Hlavním cílem České národní banky je **péče o cenovou stabilitu**. Česká národní banka dále **pečuje o finanční stabilitu a o bezpečné fungování finančního systému v České republice**. Pokud tím není dotčen její hlavní cíl, Česká národní banka podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu a obecné hospodářské politiky v Evropské unii se záměrem přispět k dosažení cílů Evropské unie. Česká národní banka jedná v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství.“

Měnová politika

- procesy a nástroje k dosažení stanovených cílů
- Cíl: cenová stabilita
↓
- měnově politické režimy (v ČR *cílování inflace*)
↓
- měnověpolitické nástroje

Měnověpolitické nástroje

- operace na volném trhu (*open market operations*)
- automatické nástroje (*automatic facilities*)
- povinné minimální rezervy
- devizové intervence

Transmisní mechanismus

- řetězec ekon. vazeb

příklad:

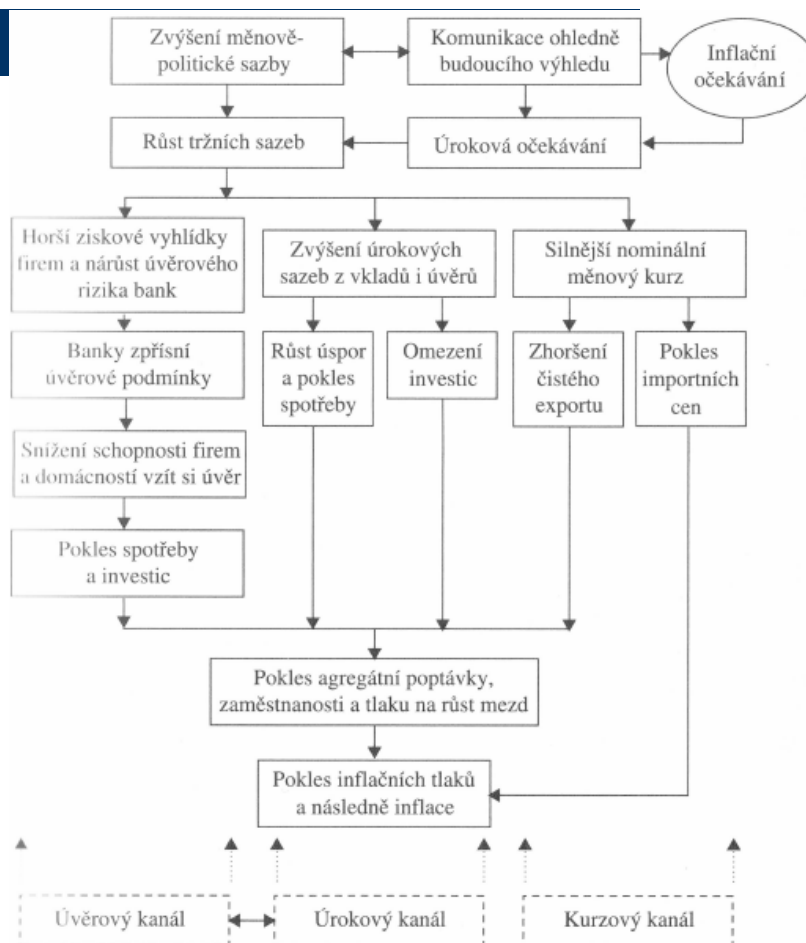
zvýšení repo sazby

oslabení agreg. poptávky

oslabení cenového růstu

Zdroj: Polouček, S.

Aktuální sazby

úrokové sazby	úroková sazba	platí od
<u>dvoutýdenní repo operace</u> - 2T repo sazba	0,05 %	2. 11. 2012
<u>depozitní facilita</u> - diskontní sazba	0,05 %	2. 11. 2012
<u>marginální zápůjční facilita</u> - lombardní sazba	0,25 %	2. 11. 2012
povinné minimální rezervy	sazba z primárních vkladů	platí od
<u>banky</u>	2,00 %	7. 10. 1999
<u>stavební spořitelny a ČMZRB</u>	2,00 %	7. 10. 1999

Devizové intervence I

- devizové intervence ČNB → jeden z měnověpolitických nástrojů
- akce ČNB k ovlivnění spotového měnového kurzu domácí měny vůči ostatním měnám
- nákup eura za koruny

Devizové intervence II

- bankovní rada – listopad 2013: *„v případě potřeby intervenovat na devizovém trhu na oslabení kurzu koruny tak, aby udržovala kurz koruny vůči euru poblíž hladiny 27 CZK/EUR“*
- opakovaně potvrzeno (naposledy 29. 09. 2016)

Devizové intervence III

aktuální - 29. 09. 2016

- Bankovní rada ČNB na svém dnešním jednání rozhodla ponechat úrokové sazby na stávající úrovni. Dvoutýdenní repo sazba zůstává na 0,05 %, diskontní sazba na 0,05 % a lombardní sazba na 0,25 %. Bankovní rada ČNB také rozhodla nadále používat **devizový kurz jako další nástroj uvolňování měnových podmínek a potvrdila závazek ČNB v případě potřeby intervenovat na devizovém trhu na oslabení kurzu koruny tak, aby udržovala kurz koruny vůči euru poblíž hladiny 27 CZK/EUR.**

- Zdroj: ČNB

Dohled nad bankami / finančním systémem

- Metody dohledu:
 - Dohlídky na místě
 - Dohled na dálku
- Mikroobezřetnostní dohled
- Makroobezřetnostní dohled

Doporučení ČNB

- poměr LTV/LTI (loan-to-value, loan-to-income)
- úřední sdělení ČNB ze dne 16. 6. 2016
- ač není právně závazné, je dodržováno
- institucím se doporučuje, aby ukazatel LTV žádného retailového úvěru zajištěného rezidenční nemovitostí nepřesáhl
 - 100 % do 30. 9. 2016,
 - 95 % od 1. 10. 2016,
 - 90 % od 1. 4. 2017.

„Bludný kruh“ mezi bankami a veřejnými financemi

Zdroj: Evropská komise

Bankovní unie - koncept

- reakce EU na finanční krizi a dluhovou krizi
- eliminace „bludného kruhu“ mezi bankami a veřejnými financemi
- možnost přímé rekapitalizace
- zavedení „bail-in“ mechanismu
- cíl: „posílení finanční stability“

Bankovní unie - regulace

- směrnice, nařízení
- akty Komise v přenesené pravomoci

- „nultý pilíř“ (obezřetnostní požadavky)
- první pilíř (jednotný dohled)
- druhý pilíř (jednotné řešení problémů bank)
- třetí pilíř (mechanismy financování a pojištění vkladů)

Otázky?

Děkuji za pozornost.

Mgr. Johan Schweigl, Ph.D.